

אלול

פנה אלינו / הרב יהורם מזור
בְּאִשׁוּר שָׁחָה לְעַפְרַן נִפְשָׁנוּ
וְלִבָּנוּ חָלַל בְּקִרְבָּנוּ
הוֹדִיעֵנו דְּרוֹךְ זֶה נִלְךְ
וְאֵל תִּשְׁלַט בְּנוּ כָּל אֲוֹן.
אֵל תֵּבֵא בְּמִשְׁפָּט עִמָּנוּ,
כְּרוֹב רַחֲמֶיךָ פָּנָה אֵלֵינוּ.
תָּנָה עֲזָךְ לְעַמְּךָ,
בְּרוֹב טוֹבְךָ נֵהַל עֲדֹתְךָ.
חוֹשָׁה נִצַּח יִשְׂרָאֵל
חוֹשָׁה לְעֲזָרְתָּ קוּוִיךָ:

הרב יהורם מזור, היה אב"ד של מר"ם ומזכיר מר"ם. הרב המייסד של קהילת "דרכי נעם" ברמת השרון. עורך וכותב במסגרות תנועתיות.

ב' ראש חודש אלול, יום שני, א' אלול 9.8

א. בתפילות העמידה במהלך היום ובברכת המזון מוסיפים את ברכת "יעלה ויבוא". בברכת המזון מוסיפים גם את הבקשה "הרחמן הוא יחדש עלינו את החודש הזה לטובה ולברכה". בקשה זו נאמרת גם לפני סיום ברכת המזון בקצרה.

ב. נוהגים לשלב בתפילה את מזמור תהילים ק"ד: "ברכי נפשי", הנחשב כשיר של יום של ראשי חודשים. ניתן לשלב את פרק התהילים בסדר פסוקי דזמרה, לאחר אמירת ה"הלל" או בסיום קריאת התורה. **המזמור מופיע בסידור "תפילת האדם" בפרק "שיר של יום" בתפילת השחרית.**

ג. אין אומרים בראש חודש תחנון. (סדר התחנון נכלל בסידור תפילת האדם).

ד. לאחר תפילת עמידה אומרים "הלל" בדילוג, עם ברכותיו.

ה. מוציאים ספר תורה. מעלים ארבעה עולים לתורה וקוראים בעניין ראש החודש. מנהג קהילות התנועה לקרוא בפרשת "בהעלותך" בספר במדבר את פסוקי התרועה בראשי החודשים (עלייה ראשונה: במדבר י', 3-1; עלייה שניה: 4-6; עלייה שלישית, 7-10; עלייה רביעית חוזרים על העלייה השלישית). המנהג המסורתי: קורבנות ראש החודש מתוך פרשת "פנחס" שבספר במדבר (עלייה 1: במדבר כ"ח, 3-1; עלייה 2: 4-8; עלייה 3: 6-10; עלייה 4: 11-15).

ו. לאחר החזרת ספר התורה ולפני סיום התפילה ניתן להוסיף זכר למוסף לפי הנוסח המופיע בתפילת השבת בסידור "העבודה שבלב", או בנוסח המיוחד לראשי חודשים המופיע בסידור "תפילת האדם". בסידור זה נכלל גם סדר מלא של תפילת מוסף לראשי חודשים.

ז. המניחים תפילין יחלצו אותם לפני אמירת מוסף / זכר למוסף.

ח. בחלק מקהילות ישראל התפתחו בראשי חודשים מנהגי תפילה והתכנסות מיוחדים לנשים. בחלק מקהילות התנועה נוהגים לקיים אירועי לימוד ותפילה מיוחדים ברוח זו. נשות הכותל מקיימות בראשי חודשים תפילות שחרית ומוסף חגיגות ברחבת הכותל המערבי.

ט. נוהגים להוסיף את מזמור תהילים כ"ז: "לדוד יי אורי וישעי", בסיומן של תפילת ערבית ותפילת שחרית, מראש חודש אלול ועד ליום הושענא רבא. פסוקים מתוך המזמור מופיעים בסידור "העבודה שבלב" בעמ' 84 ובעמ' 256. **המזמור מופיע בשלמותו בסידור "תפילת האדם" בחתימת התפילות לחול ולשבת.**

י. קהילות אשכנז נוהגות לתקוע בשופר מראש חודש אלול ועד יום לפני ראש השנה בסיומה של תפילת השחרית. קהילות ספרד מתחילות באמירת הסליחות ממוצאי ב' ראש חודש, ליל ב' באלול.

מקצת מנהגי אמירת הסליחות

- א. סדר הסליחות מבוסס על סדרת פיוטי סליחות וביניהם חזרה על י"ג מידות הרחמים. במרוצת הדורות צורפו לסדר הסליחות תפילות ומקראות פתיחה, כדוגמת פסוקי "אשרי יושבי ביתך" וסדרת בקשות ותחינות. בנוסף, כולל סדר הסליחות המסורתי את הוידוי ואת פסוקי "נפילת האפיים".
- ב. קהילות ספרד נוהגות לומר את הסליחות ממוצאי ראש חודש אלול ועד לערב יום הכיפורים. קהילות אשכנז, וכך גם מרבית קהילות התנועה, נוהגות להתחיל באמירת הסליחות במוצאי שבת שלפני ראש השנה, ובלבד שניתן יהיה להקדים לחג שלושה ימי אמירת סליחות. במידה וראש השנה חל בשבת, ביום שני או ביום שלישי, נוהגים להקדים את אמירת הסליחות למוצאי השבת, שבוע קודם לכן.
- ג. קהילות ספרד נוהגות לומר מדי לילה סדר סליחות קבוע. קהילות אשכנז נוהגות לשלב בסדר הסליחות פיוטים שונים מדי לילה.
- ד. קהילות ספרד נוהגות לתקוע בשופר בזמן ששליח הציבור והקהל אומרים את י"ג המידות. קהילות אשכנז אינן תוקעות בשופר בזמן אמירת הסליחות, ובמקום זאת משמיעות תקיעות שופר בתום תפילת שחרית בימות אלול.
- ה. המנהג המסורתי לומר את סדר הסליחות לפני עלות השחר, באשמורת האחרונה של הלילה. קהילות מסורתיות רבות מקלות באמירת סליחות החל מחצות הלילה (עפ"י שעות זמניות, סביבות 10:30-11:00 בלילה בישראל). מעיקר הדין ניתן גם לומר סליחות בשעות תפילת מנחה. קהילות התנועה נוהגות להקל בזמן אמירת הסליחות ולאומן לרבות בשעות הערב והלילה המוקדמות.
- ו. נוהגים לומר את סדר הסליחות בציבור ובמניין, אם כי ניתן לומר את פיוטי הסליחות גם ביחידות. המנהג המסורתי הוא להימנע מאמירת י"ג מידות בהעדר מנין. בעת אמירת י"ג מידות נוהגים לעמוד. שליח/ת הציבור מתעטף/ת בטלית בעת אמירת הסליחות.

שבת פרשת "שופטים", ו' אלול 14.8 - שבת רביעית משבע דנחמתא

- א. בתום תפילת ערבית ובתום תפילת שחרית נוהגים לומר את פסוקי מזמור תהילים כ"ז. המזמור מופיע בשלמותו בתפילות החול והשבת בסידור "תפילת האדם" ובחלקו בסידור "העבודה שבלב".
- ב. בשחרית קוראים לשבעה ומפטיר בפרשת "שופטים". מפטירים בהפטרת הנחמה הרביעית בישיבה נ"א, 12 – נ"ב, 12. מנהג נוסף: ישעיהו נ"א, 12-16 + נ"ב, 1-12
- ג. במנחה קוראים לשלושה מתוך פרשת "כי תצא". לומדים פרק א' במסכת אבות.

שבת פרשת "כי תצא", י"ג אלול 21.8 - שבת חמישית משבע דנחמתא

- א. בתום תפילת ערבית ובתום תפילת שחרית נוהגים לומר את פסוקי מזמור תהילים כ"ז. המזמור מופיע בשלמותו בתפילות החול והשבת בסידור "תפילת האדם" ובחלקו בסידור "העבודה שבלב".
- ב. בשחרית קוראים לשבעה ומפטיר בפרשת "כי תצא". מפטירים בהפטר הנחמה החמישית בישעיהו נ"ד 10-1. גם הפטרה זו נבחרה כנבואת נחמה כראוי לתקופה השנה.
- ג. במנחה קוראים לשלושה מתוך פרשת "כי תבא". לומדים פרק ב' במסכת אבות.
- ד. **במוצ"ש נוהגים לקיים את סדר קידוש הלבנה. ברכת קידוש הלבנה מופיעה בסידור "תפילת האדם".**

שבת פרשת "כי תבא", כ' אלול 28.8 - שבת שישיית משבע דנחמתא

- א. בתום תפילת ערבית ובתום תפילת שחרית נוהגים לומר את פסוקי מזמור תהילים כ"ז. המזמור מופיע בשלמותו בתפילות החול והשבת בסידור "תפילת האדם" ובחלקו בסידור "העבודה שבלב".
- ב. בשחרית קוראים לשבעה ומפטיר בפרשת "כי תבא". את פסוקי התוכחה שבפרשה קוראים בקול נמוך ונוהגים שלא לחלקם בין עולים שונים. מפטירים בהפטר הנחמה השישית בישעיהו ס' 22-1.
- ג. במנחה קוראים לשלושה מתוך פרשת "נצבים". לומדים פרקים ג' ו-ד' במסכת אבות.
- ד. קהילות אשכנז (וכך מנהגן של מרבית קהילות התנועה) מתחילות באמירת הסליחות במוצאי שבת וזאת לאור העובדה שבשנת תשפ"ב חל ראש השנה ביום שני, ונוהגים לקיים לפחות 3 ימי אמירת סליחות לפני החג. אשר על כן מקדימים בשבוע את אמירת הסליחות.

שבת פרשת "נצבים" כ"ז אלול 4.9 - שבת שביעית משבע דנחמתא

- א. בתום תפילת ערבית ובתום תפילת שחרית נוהגים לומר את פסוקי מזמור תהילים כ"ז.
- ב. בשחרית קוראים לשבעה ומפטיר בפרשות "נצבים - וילך". מפטירים בהפטר הנחמה השביעית והאחרונה בישעיהו ס"א, 10 - ס"ג, 9. מנהג נוסף: ס"א, 10 - ס"ב, 12.
- ג. חודש תשרי הוא היחיד בחודשי השנה שאין מקדימים לו את ברכת החודש. לפיכך אין מברכים את החודש לאחר קריאת התורה, ואין מכריזים על מועד ראש החודש שהוא ראש השנה.
- ד. במנחה קוראים לשלושה מתוך פרשת "האזינו". לומדים פרקים ה' ו-ו' במסכת אבות, וחותמים בכך את הלימוד השנתי במסכת אבות.

ערב ראש השנה תשפ"א, יום שני, כ"ט אלול 6.9

- א. נוהגים להשכים לאמירת סליחות של ערב ראש השנה, הנקראות סליחות "זכור ברית", על שם אחד מפיוטי הסליחות הנאמרים כמנהג אשכנז בלילה זה.
- ב. אין תוקעים ביום זה בשופר, על מנת להבדיל בין תקיעות המנהג לתקיעות החובה של החג.
- ג. המנהג המסורתי הוא לקיים ביום זה את מנהג התרת נדרים. מרבית ביום זה במתן צדקה.
- ד. המקפידים בדיני בישול והבערת אש בחג ובשבת משאירים נר הדולק לאורך כל החג, כדי להעביר אש לצרכי בישול ולהדלקת הנרות בערב החג השני.
- ה. מדליקים את נרות החג טרם שקיעת החמה ומברכים טרם ההדלקה "להדליק נר של יום טוב".

תכלה שנה וקללותיה תחל שנה וברכותיה

שנת תשפ"ב היא שנת שמיטה